

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Український центр наукової медичної інформації
та патентно-ліцензійної роботи
(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№ 156 - 2007

Випуск 5 з проблеми
«Гігієна навколишнього середовища»
Підстава: Рішення ПК
«Гігієна навколишнього середовища»
Протокол № 6 від 11.09.2007 р.

ГОЛОВНОМУ САНІТАРНОМУ ЛІКАРЮ
МОЗ АР КРИМ, ОБЛАСНИХ,
СЕВАСТОПОЛЬСЬКОЇ ТА КИЇВСЬКОЇ
МІСЬКИХ САНІТАРНО-
ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ СТАНЦІЙ

СКРИНІНГОВА ОЦІНКА АДАПТАЦІЇ УЧНІВ ДО НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

УСТАНОВА-РОЗРОБНИК:

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ
ГІГІЄНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕКОЛОГІЇ
ІМ.О.М.МАРЗЄВА НАМН УКРАЇНИ»

УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ

А В Т О Р И:

к. мен. н. Сисоєнко Н.В.,
к. мен. н. Серих Л.В.,
Целінко Т.В.,
Філоненко О.О.

Суть впровадження: скринінгова оцінка адаптації учнів до навчального навантаження для визначення характеру його впливу та попередження стійких порушень здоров'я школярів при різних формах організації навчально-виховного процесу.

Пропонується для впровадження в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) та санітарно-гігієнічних установ з метою вдосконалення організації навчально-виховного процесу (НВП) в сучасних освітніх закладах.

Сучасна реформа освіти в Україні пов'язана із суттєвими змінами в термінах початку та тривалості шкільного навчання, радикальними змінами навчальних програм, форм та методів навчання. При цьому нові умови НВП пред'являють до організму учнів досить високі вимоги. Постійне зростання рівня порушень фізичного і психічного здоров'я та розвитку учнів є серйозною медико-педагогічною проблемою сьогодення. Особливої гостроти набувають проблеми адаптації школярів, враховуючи, що при невідповідності організації НВП та навчального навантаження функціональним можливостям організму учнів порушується протікання адаптаційних процесів не лише в психо-соціальній сфері, але й на біологічному рівні внутрішнього середовища організму дитини.

Все це обумовлює необхідність проведення систематичного спостереження за станом здоров'я, фізичним розвитком та психофізіологічним станом кожної дитини протягом всього періоду навчання в школі. Актуальність проведення оцінки відповідності навчального навантаження психофункціональним і віковим особливостям учнів обумовлена тим, що більша частина порушень здоров'я та розвитку школярів є результатом саме "поломки" складних механізмів адаптації в процесі навчання. Саме скринінгова оцінка дасть можливість виявити „фактори ризику” порушення здоров'я, виявляти стани „передхвороби” та забезпечити попередження формування стійких порушень здоров'я дітей.

Використання скринінгової оцінки дозволить вдосконалити систему формування здоров'я школярів різного віку в умовах загальноосвітнього закладу, виявляти слабкі ланки в організації НВП та пропонувати заходи щодо мінімізації негативного впливу комплексу шкільних факторів на стан здоров'я учнів.

Оцінка протікання адаптації учнів до навчального навантаження базується на наступних скринінгових дослідженнях морфофункціонального стану організму учнів, які віддзеркалюють адаптаційні процеси:

■ **Комплексна оцінка фізичного розвитку та його гармонійності:** за даними антропометричних (довжина, маса тіла, окружність грудної клітки), функціональних (динамометрія, спірометрія) досліджень та відповідності біологічного віку паспортному.

■ **Дослідження функціонального стану ЦНС та психоемоційної сфери:** вивчається розумова працездатність за даними продуктивності коректурної роботи, виявлення ознак невротизації та шкільного стресу.

■ **Дослідження функціонального стану серцево-судинної системи:** оцінка показника якості реакції ССС при проведенні функціональної проби з дозованим фізичним навантаженням.

■ **Вивчення захворюваності** за результатами періодичних медоглядів (кількість захворювань в анамнезі та вперше виявлених), наявність хронічної патології та пропусків занять через хворобу.

Скринінгова дослідження повинні проводитися не менше двох разів на рік - в останній день робочого тижня після уроків, на початку та наприкінці навчального року. Фізичний розвиток учнів досліджується медичним працівником або валеологом за традиційними методиками та оцінюється з використанням регіональних стандартів фізичного розвитку для дітей кожної вікової групи.

Дослідження функціонального стану ЦНС та психоемоційної сфери здійснюється психологом ЗНЗ. Дослідження розумової працездатності проводиться за допомогою методики коректурних завдань в модифікації С.М. Громбаха, а вивчення психоемоційної сфери, рівень шкільної тривожності та ознаки шкільного стресу - за допомогою тестових методик Ч.Д.Спілберга-Ю.Л.Ханіна, Філіпса чи іншими методиками на розсуд психолога.

Дослідження функціонального стану серцево-судинної системи проводяться медичними працівником або валеологом шляхом проведення функціональної проби з дозованим фізичним навантаженням.

Дані про рівень соматичного здоров'я, групу та підгрупу здоров'я отримуються на підставі інформації з первинної медичної документації в школі (ф. 26).

За отриманими результатами створюється база даних на кожного учня навчального закладу. Поліпшення або стабілізація морфофункціональних показників наприкінці навчального року відображає задовільне протікання адаптації організму учня до даного навчального навантаження. Напруження адаптаційних механізмів проявляється різнонаправленими коливаннями і відсутністю стабілізації психофункціональних показників, однак без формування стійких порушень фізичного розвитку та соматичного здоров'я. Формування наприкінці навчального року стійких негативних морфофункціональних зрушень із погіршенням групи здоров'я на фоні поглиблення або збереження ознак шкільного стресу слід розцінювати як ознаки дезадаптації в зв'язку з невідповідністю навчального навантаження і організації НВП даного освітнього закладу функціональним можливостям учня.

За додатковою інформацією щодо викладеного звертатись до авторів розробки (02660, м. Київ, вул. Попудренка, 50, тел. (044) 559-14-90, e-mail: school_health@meta.ua).